

Пише:
Миломир
Никетић

Отава, новембра 2007.

Почетком октобра први амбасадор Републике Србије у Канади Душан Т. Батаковић предао је дипломатске акредитиве генералној гувернерки Канаде Микаели Жан. По традицији свечаност је уприличена у Ридо Холу, гувернерској резиденцији и историјском здању саграђеном пре скоро 170 година (1838). У ексклузивном интервјуу за „Кишобран“ амбасадор Батаковић излаже своје виђење српско-канадских односа, као и неке друге теме од виталног значаја за српски народ и Србију.

Кишобран: Ревитализација односа две земље (СРЈ, СЦГ, Србија - Канада) траје од демократских промена у Србији октобра 2000. Нажалост, а свакако и због чињенице да је највише дипломатско место у Отави често било празно, та ревитализација није била континуирана. Како, на почетку четворогодишњег мандата, оцењујете значај, стање и перспективу међудржавних односа две земље?

Батаковић: Наши билатерални односи су добри и у континуираном успону: политички односи су стабилни, културни у развоју, док су економски мање динамични него што су могућности. Наша економска размена још увек је прилично скромна, не прелази 25 милиона изражено у америчким доларима, од чега је близу две трећине увоз у Србију. Канадска улагања у нашу привреду нису занемарљива, али су релативно скромна, пошто су могућности фактички неограничене. Ако имамо у виду да су у 2000. години та улагања износила само два милиона долара, а да су данас достигла 100 милиона, онда је и у том домену напредак заиста осетан. Како бисмо изградили стабилан оквир билатералне сарадње неопходна је серија додатних међудржавних уговора, на (канадском) федералном и провинцијском нивоу.

Кишобран: Током деведесетих година прошлог и почетком овог века Канада је била веома ангажована у бившој Југославији и Србији: војно (СФОР у БиХ, КФОР на Косову), политички, економски, културно и на друге начине. Као чланица Г-8 и НАТО Канада пак има (друге) приоритете, али своју државну политику усклађује и са Европском заједницом чијем чланству Србија тежи. Каква је, симболички говорећи, данашња улога Канаде у изграђивању будућности де-

мократске Србије и њеном (окасењом) прикључењу савременим европским и светским токовима?

Батаковић: Србија је легендарна по кашњењу у преображајима

Срданост на формалној свечаности : предаја акредитива генералној гувернерки Канаде (Фотографија : прес служба Ридо Хола)

које намеће време, и то у доба када су промене фасцинантно брзе, а суштински непровратне. Пола века једноумља и комунизма умртвило је, међутим, нашу демократску културу и ослабило политичке инстинкте наше истањене елите од које се знатан део, пре све техничке расуо по свету, не могавши да дочека вапијуће реформе у нашем друштву.

У Канади живи значајан број Срба. Тај велики потенцијал, до сада без јачих институционалних веза са матицом, треба да прерасте у живи мост сарадње, уз размену менаџерских, технолошких и научних знања. Упоредо, настојаћемо да у Канади афирмишемо Србију као суштински фактор стабилности на западном Балкану, односно да обезбедимо осетнију подршку за интеграцију Србије у мејнстрим међународних односа. Тако бисмо избегли опасне, непредвидиве и најчешће негативне исходе, какви су нас задесили у недавној прошлости. Поменуо бих посебно Канадску агенцију за међународни развој (ЦИДА) која у Србији реализује корисне програме у реформи здравства и правосуђа, а чије бисмо присуство волели да продужимо и после 2010, када је предвиђено окончање њених активности.

Кишобран: После пада Милошевићевог режима, нарочито у време када је амбасадор (СРЈ) у Отави био пок. Миодраг Перипић (2001-2003) политички и други односи две земље били су врло интензивни о чему сведоче и бројне посете министара, скупштинских делегација, експертских тимова, затим

пројекти канадских државних и невладиних организација итд. У званичној посети Београду био је и спикер (председавајући) канадског Парламента Питер Миликен. (О

свему томе и “Кишобран” је редовно писао – Прим п.) Међутим, у претходне три-четири године интензитет тих односа је умањен. Очекујете ли њихово двосмерно оживљавање у време Вашег мандата?

Батаковић: Мој посао подразумева додатну динамизацију билатералних односа, али ће њихов интензитет умногоме зависити и од развоја прилика у Србији. Како имам добру комуникацију са већином наших министарстава, очекујем да ће и на овом плану, бити одређеног напретка.

Кишобран: Уочи поласка у Канаду, у експозеу Спољнополитичком одбору Скупштине Србије рекли сте да су међу приоритетима Вашег дипломатског рада економска и научно-техничка сарадња, као и укључивање дијаспоре у те и друге токове између расејања и матице. Наведите неке (могуће) примере.

Батаковић: Један од важних споразума између Канаде и Србије који недостаје је споразум о научно-техничкој сарадњи који би отворио простор за трансфер знања, размену студената, за заједничке пројекте. На том пољу, уз одговарајућу стимулацију из отаџбине, видим и доста простора за активно укључивање наших људи из различитих научних области који успешно раде у угледним и престижним канадским компанијама и институцијама. У економском домену има простора за привлачење канадског капитала у више делатности, од рударства до енергетике. Могуће је заинтересовати и оне наше људе који

имају сопствени бизнис, а вољни су да, уз двострану стимулацију, покрену или обнове неки од бизниса у Србији.

Кишобран: Који су најнепосреднији оперативни задаци малог

ИСТОРИЧАР, ПРЕГОВАРАЧ, ДИПЛОМАТА

Душан Т. Батаковић рођен је 23. априла 1957. у Београду. На београдском Универзитету дипломирао је (1982) и магистрирао (1988)

историју. Докторирао је на париској Сорбони (1997) тезом о Француској и демократском парламентаризму у Србији 1830-1914. У Историјском институту радио је од 1983. до 1992. када прелази у Балканолошки институт САНУ чији је директор био од октобра 2005. Од априла 1998. на Филозофском факултету предавао је Увод у историјске студије и Општу историју новог века. Написао је и приредио већи број књига и више од стотину научних радова. Његова истраживања посвећена су српско-албанским односима, утицају религије и идеологије на балканске и јужнословенске национализме, европским оквири-ма српске историје, као и утицају комунизма на развој Србије. Као председник Већа за демократске промене, уз помоћ дијаспоре, крајем 1990-их активно је учествовао у борби за демократске слободе у отаџбини. Од 2001. до 2005. био је амбасадор тадашње СРЈ у Грчкој.

На крају мандата председник Грчке Папуљас уручио му је Орден Феникса, највише одликовање које та земља додељује странцима. У јулу 2005. именован је за саветника Председника Србије Бориса Тадића. Од новембра исте године члан је Државног преговарачког тима о будућем статусу Косова и Метохије. Тадићевим указом у јулу 2007. именован је за амбасадора у Канади. Био је чест гост дијаспоре у Канади и САД где је учествовао на многобројним скуповима и објављивао текстове у исељеничким листовима и публикацијама. (Детаљи биографије амбасадора Батаковића постављени су двојезично на интернет адреси амбасаде у Отави као и на адреси: www.batakovic.com)

тима под Вашим руководством у амбасади у Отави: социјална заштита и пензијско осигурање, избегавање двоструког опорезивања, научно-техничка сарадња, воспостављање ЈАТ-ове линије за Канаду итд?

Батаковић: Сваки од наведених споразума је у серији мојих приоритета, с тим што ће поједини споразуми, због надлежности односно специфичности односа између канадских провинција и федералних органа, морати да се склапају и са појединим, а понегде и са свим провинцијама.

Кишобран: Ваш први, да та-

СИМБОЛ ТРАДИЦИЈЕ СРБИЈЕ

Раније ове године престолонаследник Александар Други Карађорђевић одликовао је Патријарха српског господина Павла највишим одликовањем - орденом Карађорђевог ордена. Истовремено, Орденом Белог орла Првог реда одликовано је и више чланова Крунског савета чији је рад обновљен пре 15 година. Међу њима је и Душан Батаковић. На уредничко питање да ли је још увек « у души » ројалиста амбасадор Батаковић је одговорио : « Дуго сам члан Крунског савета. Високим одликовањем Њ.К.В. Александар Други учинио ми је велику част. Краљевина је једна од бољих традиција Србије и верујем да ће у одређеном тренутку у будућности, наш народ, ако осети потребу, добити прилику да се још једном изјасни о облику владавине. (Краљ Милан Први основао је Орден белог орла 23. јануара 1883, истовремено када и Орден светог Саве. Србија је проглашена Краљевином 5. марта 1882. Бели орао са крилима у полету, васпостављен као државни грб Србије, потиче од византијских царева, а ваља га схватити као универзални симбол хришћанске цивилизације. Користили су га српски средњевековни владари, али и цареви Римског царства, Аустрије и Русије. Основну разлику чинила је боја (или метал) којим је представљан орао - сребро за Србију, злато за Византију, а црна боја за римско царство и за руске и аустријске царева. – Прим. п.)

ко кажемо, амбасадорски радни задатак обавили сте почетком октобра када је у посети Торонту била министарка Милица Чубрило на челу делегације Министарства за дијаспору. Каква су Ваша сазнања о српској дијаспори која је у Канади бројна, али нехомогена (тзв. стари и нови емигранти). Велики српски песник и дипломата Јован Дучић, написао је да “отаџбина није ни земља, ни раса, ни језик, него заједнички дух народа”. Шта српска дипломатија треба да чини на очувању тог духа и како ћете Ви то чинити у Ка-

нади?

Батаковић: Приоритет је очување националног и културног идентитета који је код нас дуго варирао између варљиво угодног југословенства и, код многих касно откривених националних интереса. Сада, када је Србија обновила своју самосталност, тај ће се идентитет, довољно широк да прими и све припаднике српског народа ван матице, градити постепено, јер су многе генерације васпитане у збуњујућем југословенству. Њихови припадници се мало или недовољно поносе вредностима које Србија представља, док је многе злоупотреба националног осећања додатно удаљила од позитивних традиција.

Кишобран: Дуже од четврт века као научник-историчар, у новије време и оперативно (До доласка у Отаву био је саветник Председника Србије и члан тима за политичке разговоре о будућем статусу Косова и Метохије – Прим. П.) ангажовани сте на горућим питањима српског националног и територијалног интегритета. Након првих посредних (Беч), сада су актуелни директни преговори: Њујорк (септембар), Брисел и Беч (октобар), састанци у новембру. Да ли је икакав компромис могућ уз јавно прокламован амерички став о “неизбежности независности” и уз изгледну подршку Европе у очекивању да мисија ЕУ преузме Косово од Унмика?

Батаковић: Ми нисмо у посебно повољном положају, али смо, захваљујући чврстом и јединственом ставу, стекли одређену међународну подршку и изашли из безизлазне ситуације. Нова фаза преговора, која се окончава 10. децембра, треба да буде датум прве евалуације степена сагласности око појединих питања. За нас је од кључне важности да читав процес, до налажења решења, остане под кровом УН. Промена мандата у Покрајини, односно преузимање управе од стране ЕУ, могућа је уз нашу сагласност и нову резолуцију.

Кишобран : Како видите досадашњи рад новог преговарачког тима?

Батаковић : Имао сам част да будем део тима који је у првој веома тешкој и клизавој фази преговора с Ахтисаријем одбранио интересе Србије, није попустио пред непрекидним притисцима са свих страна и изнудио нове преговоре. Садашњи преговарачки тим наставља тим путем и очекујем солидне резултате ако изостану вештачки наметнути рокови.

Кишобран : Често је помињан сценарио по коме Албанци после 10. децембра проглашавају независност, то убрзо признају неке

земље укључујући и Канаду. Шта ми овде можемо да очекујемо уколико дође до “дипломатског захлађења” у односима?

Батаковић : Мислим да није реално да Косово добије признање 10. децембра, али је вероватније да ће нешто касније у Приштини бити самопроглашена независност. То је,

Душан Т. Батаковић

уосталом, већ урађено 1991, али тада је то признала само Албанија. Сумњам да ће без претходних договора бити масовнијег признања таквог чина, поготову стога што се косовским Албанцима, са свих страна, од Брисела до Вашингтона, сугерише потпуна уздржаност у реакцијама на међународне преговоре.

Кишобран: Искусни и награђивани канадско-српски писац Негован Рајић (84) из квебечког града Троа Ривијер написао је у роману “Ка другој обали. Збогом Београда”: “У тој косовској равници није се могло учинити ни два корака, а да се не сјобитакне о историју српског народа”. А Ви сте једном (медијском) приликом рекли : “Све што постоји у Србији, најлепше је на Косову. Најлепше су њесме, ношња, најлепше су фреске и манастири, најлепша је природа. Метохија је плодна као Војводина. На сваком кораку су трагови наше историје”. Запад можда све то “у себи” и признаје, али политичко-прагматички занемарује. Хоће ли пишчеве и Ваше лепе речи трајати или ће ускоро постати само омаж једној земљи које (целовите) по ко зна који пут више неће бити?

Батаковић : Нисам променио мишљење, али знам да много нашег света није ни било свесно ових чињеница. Уосталом, о Косово се други већ толико дуго отимају да неће бити да је без посебног значаја. Мало је познато да је на Косову и 70 одсто рудног богатства Србије и 90 одсто залиха угља. То није само око 13 одсто наше територије, него је и суштински важан део нашег идентитета.

Кишобран : На крају, наго-

вестите нам нека Ваша лична интересовања и жеље које би волели да остварите током дипломатског мандата у Канади?

Батаковић : Мене посебно занима продубљивање међуниверзитетске сарадње између наших и канадских факултета. Волео бих, тако-

(САМО) ТРИ АМБАСАДОРА

Од распада СФРЈ, током деценије и по, у амбасади у Отави службовала су (само) три амбасадора. Од 1991. до 1997. (дипломатске) послове отправљао је Александар Митић (сениор). Од 1997. до 2000. амбасадор је био Павле Ковачевић. Први амбасадор СРЈ после октобарских демократских промена 2000. године предао је акредитиве 27. јуна 2001. Нажалост, Миодраг Перишић изненада је преминуо у Отави 6. маја 2003. Годину дана потом отправник послова био је министар-саветник Бранко Марјанац. Од 4. маја 2004. до 14. јуна 2006. први и последњи амбасадор СЦГ био је Перко Вукотић. По распаду државне заједнице, до краја августа ове године послове је отправљала Слободанка Којадиновић. Од 2. октобра 2007. први амбасадор Републике Србије је Душан Т. Батаковић.

ђе, да покренем превођење дела наших значајних писаца на енглески, да почнемо с Дучићем, рецимо. Преко Канаде се лакше улази до шире англосаксонске публике. Стара идеја, коју сам још пре деценију заступао са поком. Перишићем била је, а сада је још осетнија, јесте потреба за оснивањем катедре за нашу историју и културу на неком од већих канадских универзитета. Катедра би носила име Слободана Јовановића. (Слободан Јовановић био је правник, историчар, политичар и писац, професор универзитета, председник Српске краљевске академије и председник Владе у избеглиштву у Лондону. Октобарском одлуком Окружног суда у Београду поништена је пресуда Војног суда из 1946. и Слободан Јовановић је ове године рехабилитован) – Прим. п.).

Досадашња богата (најмање) трострука (историјско-академска, универзитетско-професорска и политичко-преговарачка) Батаковићева каријера била је веома успешна. Уз захвалност на интервјуу пожелимо му, у име читалаца Кишобрана да нова, канадска етапа под, симболички речено, знамењем белог орла у крошњи јавора буде такође плодна и берићетна. На васколику добробит двеју земаља и њихових народа.

